

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio III. De distinctione Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

non vult illos annihilare, sed quia ex sua natura exi-
gunt in æternum conservari neque possunt destrui à
Deo agente naturaliter, & secundum potentiam or-
dinariam. Ita docent post S. Thomam, Suar. Arrubal,
Valent. Molin. contra Bonavent. Richard. Ocham.
Gabriel. Vasq. Martinon.

Destrui
potest à
Deo An-
gelus.

Est natura-
liter im-
mortalis.

Primæ partis vt monui facilis ratio est, quia Deus
liberè Angelos conservat, ergo subtrahendo concur-
sum potest illos annihilare.

Secundæ partis ratio primò est, quia in Concilio
Lateranensi sub Leone X. sess. 8. definitur animam ra-
tionalem non solum verè per se ac essentialiter esse
formam corporis, sed immortalem etiam esse, quod
idem de Angelis verum esse aduersarij fatentur: vnde
argumentor si Angelus ex sua natura non exigeret
æternam conservationem, sed idè tantum esset im-
mortalis quia nulla creatura potest illum destruere,
non posset dici simpliciter incorruptibilis, sicut non
dicitur improducibilis quia solus Deus potest illum
producere. Sed à concilio dicitur anima humana, atq;
adè Angelus esse incorruptibilis, ergo exigit ex sua
natura æternam conservationem. Simile argumentum
fieri potest ex communi modo loquendi Patrum, nam
Theodoretus in Epirome diuinorum decretorum c.
de Angelis, dicit eos esse naturas ab interitu alienas.
Gregorius docet eos naturæ suæ vitam perdere non
valere: ergo si dicuntur immortales, non tantum mori-
turi non sunt, sed etiam mori nequeunt.

Secundò, non implicat creatura quæ ex sua natura
exigat conservationem æternam primæ causæ, nam
exigentia illa non pugnat cum ratione creaturæ, ergo
si non repugnat huiusmodi creatura sine causa id ne-
gatur Angelis: est autem ostensum non implicare crea-
turam quæ vel exigit, vel possit esse in æternum.

Tertiò, denique si Angeli naturaliter destrui
possunt à Deo, id ex eo maximè probatur, quia
si destrui possunt à Deo, ergo naturalem habent ca-
pacitatem vt destruantur, si autem naturalem hanc
capacitatem habent, ergo naturaliter possunt de-
strui, sed hoc argumentum nullo modo valet, alio-
qui similiter materia posset naturaliter separari ab
omni forma; si enim potest à Deo separari, habet
capacitatem naturalem vt separetur: idem dicam de
accidentibus, quæ separari possunt à subiectis, ergo
quamuis Angelus habeat capacitatem intrinsecam,
& naturalem vt possit destrui à Deo agente superna-
turaliter, non sequitur tamen quod naturaliter pos-
sit destrui.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Resp. esse omnino impossibile crea-
turam, quæ vbi producta est à Deo deinceps non
possit destrui; Deus enim omnia sicut creat liberè sic
conservat liberè, licebit enim etiam fingere, quod est
possibilis aliqua creatura, quam Deus non potest non
creare, vbiatio illa indiuisibilis fortasse implicat, &
si non implicat, nullum ex ea sequitur absurdum, quod
sequitur ex æterna conservatione necessaria, visionem
illam quæ cognoscat se duraturam in æternum, dixi
olim esse impossibile, quia visio se ipsam videre
non potest.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Respon. quod quando à Patribus, &
Concilijs dicitur Angelos esse incorruptibiles per gra-
tiam non per naturam, sensus est illos non esse à se ac
sine dependentia immortales, sed per donum creatio-
nis & conservationis; in quo etiam sensu dici posset
ignem comburere per gratiam non per naturam, quia
non comburit, nisi dependenter à Deo, qui potest im-
pedire illius combustionem.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. distinguendo antecedens, Ange-
lus ex sua natura est capax vt annihiletur à Deo agen-
te naturaliter nego, agente supernaturaliter & contra
exigentiam Angeli, concedo. Sicut materia naturali-
ter habet non repugnantiam, vt spoliatur omni forma

à Deo agente supernaturaliter, non à Deo agente na-
turaliter. Ad probationem eadem recurrit distinctio,
vt aliqua res possibilis producat à Deo naturali-
ter, sufficit quod habeat connaturalem non repu-
gnantiam vt producat à Deo agente naturali-
ter, nego à Deo agente supernaturaliter, concedo
Idem dico ad confirmationem prius est rem ex sua
natura esse annihilabilem naturaliter nego, superna-
turaliter, vel miraculosè, concedo. Sicut suscitatio
mortui prius ex se possibilis est miraculosè, quam
possit à Deo fieri, neque tamen fieri à Deo potest na-
turaliter idem dici potest de alijs omnibus effectibus
supernaturalibus. Denique annihilatio illa & violenta
esset Angelo, & supernaturalis: quia supernaturale
significat, id quod est supra exigentiam vel propter
perfectionem, vel propter summam contrarie-
tatem.

Ad quartam Resp. esse aliquas entitates, quæ licet
conseruent à solo Deo, & non habeant contrarium
non exigunt tamen semper conservari, propterea quæ
desinunt post aliquod tempus Deo illas non amplius
conseruante: sed nego vllam esse substantiam quæ si
sit independens à subiecto, & careat contrario non
exigat semper conservari: imò cum certum sit huius-
modi substantiam esse possibilem, non est dubium,
quin tales sint Angeli, & animæ, quia eos Concilia,
& Patres simpliciter vocant immortales, & incorru-
ptibiles, disparitas ergo est inter entitates accidenta-
les, quæ propter imperfectionem non exigunt sem-
per esse, quia cum sint aliquo modo violentæ sub-
iecto in quo sunt, illud non exigit eas semper
habere: substantiæ verò quæ subiectum non habent
exigunt semper esse quoties ab omni compositione
absolutæ sunt.

Colliges ex his quatuor substantiæ Angelicæ præ-
dicatis inseparabilibus quanta sit perfectio naturalis,
nobilitas & pulchritudo Angeli; est enim spiritualis
atq; adè expers omnis concretionis & sordium om-
niū quas inuehit materia; nullo eget corpore, à nul-
lo agente corporeo est alterabilis, subtrillissimus, agil-
limus, &c. Deinde simplex est sine potentia, & actu,
totus actus, & totus actu, est indiuisibilis, sine partium
impedimentis, & incorruptibilis, procul ab omni
morbo, ab omni morte, totus vita, totus intellectus,
totus mens, & lumen: nunquam cessans ab opere, &
nunquam defatigatus, aut exhaustus, nunquam senes-
cens, nunquam dormiens: totus in puncto, & spatijs
præsens, parvus, & magnus. Vide Suar. lib. 1. de
Angelis. Theophilum Raynandum quæst. 2. art. 3.
solum addo definitionem Angeli, hanc videri posse
optimam: est substantia completa, & finita, om-
nino spiritualis, & simplex, indiuisibilis, incorru-
ptibilis, intelligens, atque adè perfectissima, no-
bilissima, pulcherrima.

Solutio
quartæ.

Pulchritu-
do & no-
bilitas An-
geli.

SECTIO III.

De distinctione Angelorum.

Explicato conceptu quidditatiuo Angelorum, se-
quitur quomodo illi differant inter se, primò, spe-
cificè, secundò, numericè, tertiò, qualis sit eorum di-
stinctio in varias Hierarchias, & ordines, quæ tria
breuiter explicari possunt.

§. I.

An & quomodo inter Angelos sit distinctio specificæ.

Specificæ distinctio appellatur, quæ differunt aliqua
duo secundum aliquod prædicatum essentiale cõ-
mune pluribus solo numero differentibus: duas autem
circa

hanc specificam Angelorum inuenio sententias extremè oppositas, prima negat vllam esse distinctionem specificam inter Angelos; vult enim illos omnes vnus esse speciei non minus quam homines, altera vult omnes Angelos specie differre.

Dubitatio
prima ex
Patribus.

Ratio enim dubitandi esse potest primò quia, multi Patres omnino asserunt omnes Angelos esse vnus speciei, vt Basiliius l. 3. contra Eunom. comparat illam vnitatem cum vnitatem personarum diuinarum: Nyssenus eandem comparat cum vnitatem animarum: Augustinus, Bernardus & Damascenus dubitant de hac distinctione, alique plures quos citat & sequitur Petrus lib. 1. de Angelis cap. 14. præter quam quod nullo argumento probari potest hæc distinctio plusquam numerica.

Secundò, quæcunque differunt per formam essentialiter differunt, res simplices differunt per formam, ergo essentialiter differunt. Maior nota est, quia nihil esse potest magis essentialia quam forma. Minor etiam patet quia res simplices non possunt differre per materiam, ergo differunt solum per formam.

Tertiò, deficiente principio distinctionis, numerica tollitur distinctio numerica, sed in Angelis nõ est materia quæ sola est principium distinctionis numerica, vt in multis sæpè locis docet Philosoph. præsertim 12. Metaph. Probaturq; quia si hæc ceitas rei non petitur à materia, necesse est vt petatur ab entitate intrinseca rei, consequens est absurdum: Quod probo, si hæc ceitas peteretur ab entitate intrinseca rei, sequeretur hæc ceitatem identificari essentia cuius est hæc ceitas hoc autem implicat, quia sic essentia erit immultiplicabilis, quidquid enim essentialiter est hoc non potest multiplicari.

Conclusio
tres ha-
bens pa-
res.

Dico primò, certum est posse Angelos multiplicari tum genericè tum specificè, probabile verò est illos non esse omnes vnus speciei: Certum autem est, illos non omnes specie differre, sed plures ex illis non differre nisi numero.

Prima de
possibili.

Primò, quando agitur de possibili conueniunt omnes Theologi posse à Deo creari Angelos specie differentes, imò & genere, quia sola ratio propter quam Deus, & numero, & specie multiplicari nequit est infinitas essentia, quæ in Angelis cum nulla reperiatur, nulla etiam ratio cogit negare illam multiplicabilitatem, tum numericam, tum specificam, tum genericam, itavt Angeli quidem conueniant in aliquo genere remoto spiritualis & intellectui, sed differant tamen in genere proximo, & proxima differentia, sicut homo & planta conueniunt in genere viuientis non autem in genere animalis.

Secunda
de facto.

Secundò, quod de facto plures Angeli specie differant, suadent communiter doctores quia si varietas specierum in rebus corporeis mirificè commendat diuinam omnipotentiam & ad ornatum vniuersi est necessaria, multò magis ad eam requireretur multitudo, & varietas specierum Angelicarum, præsertim cum constat magnam inter Angelos esse inæqualitatem perfectionis, ex diuinis munijs, & dignitatibus, hoc autem discrimen quod facillè inter homines refertur ad diuersitatem temperamenti, difficilior in Angelis explicari potest sine diuersitate specifica. Sed hoc vt patet non est omnino certum qui enim solam admitteret distinctionem numericam, vel certè sola indiuiduali & substantiali differentia contentus esset, non posset conuincere falsitatis. Nam distinctio in varias Hierarchias, & ordines non arguit distinctionem essentialiter vt postea constabit, quod assertur de varijs Angelorum inclinationibus, muneribus, operationibus, habilitatibus; alij enim dicuntur esse Iocutores, alij Salaces, &c. explicari facillè potest quod ex libero arbitrio, vel ex superiorum imperio illa susceperint sine vlla distinctione specifica inter ipsos.

Tom. I.

Tertiò, quod non omnes Angeli specie differant est contra recentiores Thomistas cum quibus etiam sentit Granadus d. 4. videtur enim illis hoc indubitatum quod principium distinctionis numerica non sit nisi materia, fauèrque S. Thomas, art. 4. & 5. Sed alij tamen Theologi communiter repugnant etiam veteres Thomistæ, habentque hoc pro comperto, quod plures Angeli sint eiusdem speciei solòque numero differant.

Tertia
quod non
omnes
specie dif-
ferant.

Probatur autem primò, quia falsum est quod indiuiduatio petatur à sola materia, ergo plures Angeli possunt esse intra eandem speciem, probo antecedens manifestè, nam plures calores solo numero differentes sunt successiue in eadem materia, ergo illorum distinctio indiuidualis petitur aliunde quam à materia: Similiter idem Angelus plures habet cognitiones quæ non differunt nisi solo numero, & tamen illa distinctio peti non potest à materia: imò plures Angeli habent gratias habituales, & visiones beatificas eiusdem speciei, ergo sine ordine ad materiam possunt aliqua duo distingui numericè; Distinctio enim numerica petitur ab intrinseca rei entitate, non autem à materia.

Probatur secundò, quia animæ rationales licet spirituales solo numero differunt intra eandem speciem per se ipsas, & sine ordine ad materiam, anima enim est indifferens ad informandam quamlibet materiam, vt conuincitur ex nutritione; potes enim comedere hunc, vel hunc cibum, & quemcunque comederis panem, eius materiam anima tua informabit, ergo similiter Angeli possunt solo numero differre intra eandem speciem.

Probatur tertiò, quia differentia specifica vnus Angeli, identificatur differentia illius genericæ, quamuis Angeli specie differant non genere, ergo quamuis Angeli differentia specifica, identificetur cum differentia numerica, possunt Angeli numero differre non specie. Denique sicut perfectio Angeli generica multiplicabilis est in varias species propter finitatem, similiter perfectio specifica ob eandem finitatem est multiplicabilis numericè, neque vlla vel apparens contradictio potest afferri quæ suadeat contrarium.

Ad primam Resp. illos Patres, qui aiunt omnes Angelos esse vnus naturæ, posse intelligi & explicari de vnitatem genericam, non de specifica.

Solutio
dubitatio-
num.

Ad secundam distinguitur maior, quæcunque differunt per formam solo numero diuersam essentialiter differunt, nego: quæcunque differunt per formam diuersam essentialiter, concedo. Nam duæ formæ eiusdem speciei differunt per formam, non tamen essentialiter: res simplices, necessariò differunt formis non tamen essentialiter diuersis.

Ad tertiam, satis ostensum videtur quod indiuiduatio non petitur à materia, Philosophus autem voluit duntaxat Platonem impugnare, inducentem ideas separatas à materia, & multiplicabiles solum per materiam; probat enim Aristoteles non esse plures mundos ex vnitatem materiæ, quam admittebat ipse Plato. Ad probationem respondeo hæc ceitatem sine dubio peti ab entitate intrinseca rei, & identificari realiter illius essentia, sed non formaliter, quod satis est, vt essentia illa sit multiplicabilis: ideo enim Deus est immultiplicabilis, quia eius essentia & hæc ceitas sunt vnum formaliter: Ad hanc ergo propositionem quidquid est essentialiter hoc, est immultiplicabile, si sit essentialiter formaliter hoc concedo, si non sit hoc essentialiter formaliter, sed tantum realiter, nego.

§. II.

An & quomodo inter Angelos sit distinctio numerica.

Cum infinita multitudo impossibilis sit (vt notabam superius,) constat etiam Angelos non esse creatos à Deo nisi finito numero, difficultas igitur tota est utrum certò definiri possit quantus sit ille numerus.

Duplex
dubitatio.

Ratio dubitandi esse primò potest, quia videntur longè pauciores esse Angeli quàm homines, quia tertia pars Angelorum damnata est, quod significatur in Apocalypsi ubi dicitur quod *cauda dracontis tertiam partem stellarum traxit in abyssum*, illorum autem Angelorum sedes occupaturi sunt homines beati, unde colligitur Angelos beatos, duplo tantum plures esse quàm homines beatos sequitur ergo longè pauciores esse Angelos quàm homines, cum numerus hominum reproborum sit maior incomparabiliter quàm numerus hominum electorum.

Secundò, tamen videtur numerus Angelorum esse multò maior, quàm numerus hominum, quia singulis hominibus datus est custos vnus ex inferiori ordine vltimæ Hierarchiæ, neque vnus præsidet vnquam nisi vni tantum: quod si verum est multis partibus minor est numerus hominum, Angelorum numero. Imò ex parabola Christi de oue errant oue colligi potest, quod Angelorum multitudo 99. partibus maior est multitudine hominum.

Affertio.

Dico secundò, numerum Angelorum maximum omnino esse, adèd vt omnem superet humana mentis captum & numerationem: quamvis incertum sit, an & quâ proportionem superet numerum hominum & rerum corporearum.

Numerus
Angelus
est maxi-
mus.

Prima pars, de innumerabili Angelorum multitudine constanter assertitur à Theologis, quia primò sapientissime indicatur à scripturis: Danielis 7. *Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Apocalyp. 5. *Erat numerus eorum millia millium*, vbi significatur multitudo innumerabilis: *Nunquid enim? est numerus militum eius vt habetur Iob. 25.* Secundò, idem indicant S. Patres, Dionysius cap. 14. cœlestis Hierarchiæ ait *Intelligentias mortalium nostrorum numerorum, infirmum breuèque numerum superare.* Imò hinc colligit Nyssenus de hominis opificio cap. 7. eorum copias esse numero infinitas, respectu scilicet nostri quorum captum excedit hic numerus. Idem senserunt veteres præsertim Platonici, qui cœlos & totum aërem aliaque omnia plena esse dicebant dæmonibus, vt nihil omnino ipsis esset vacuum, vt assertit Aeneas, Gazæus in Theophrasto. Tertio, probat id optimis rationibus S. Thomas 1.2. contra gentes cap. 92. Prima petitur ex parte Dei, quia de cuit potentissimi principis familiam esse numerosissimam vt philosophatur Guillelmus Parisiensis secunda primæ partis de vniuerso cap. 18. Altera ratio petitur ex parte ipsorum Angelorum, quia genus intelligibile, magis ex sua natura est multiplicabile quàm genus sensibile: nam motus, & dimensiones quæ in se ipsis terminata sunt, in intellectu procedunt in infinitum pro arbitrio cogitantis. Tertia ex parte vniuersi, quia decet ea quæ sunt meliora & perfectiora plura etiam esse ac maiora: unde quanta est perfectio excessus inter cœlum & elementa tanta videtur esse inter spirituales, & materiales naturas.

Est tamen
incertum.

Secunda pars, de incertitudine illius numeri numerosissimi, est etiam apud omnes certa, nam hoc pendet ex arbitrio Dei, & ex scripturis nihil omnino constare potest, in quibus numerus semper assertur indefinitus, unde comparationes omnes incertæ sunt; alii enim volunt plures esse homines quàm sint An-

geli propter argumentum primæ rationis dubitandi, alij volunt longè plures esse Angelos quàm sint homines propter argumentum secundæ, denique alij cum S. Thoma putant plures esse Angelos quàm sint vel simul, vel successiue indiuidua materialia in tota latitudine mûdi sensibilis quod meritò multis videtur difficile: Hoc tantum videtur mihi esse probabilius, & scriptis Patrum, ac rationi conformius, longè plures esse Angelos quàm fuerint, vel futuri vnquam sint homines vt numerus electorum qui habitaturi sunt Ierusalem superet numerum reproborum, qui congregabuntur in lacum congregatione vnus fascis & post dies aliquot visitabuntur, id est adhuc punientur post plura & plura sæcula. Deinde probabilius etiam est plures illos esse quàm sint indiuidua vllius speciei materialis propter rationes allatas, reliqua omnia incerta sunt.

Ad primam Resp. nullam esse rationem illam quâ probatur plures esse homines quàm Angelos, quod enim dicitur draco traxisse tertiam partem stellarum alias habet multas explicationes, & ad litteram non intelligitur de Angelis, neque significat definitum numerum: imò neque verum est quod electi homines tot præcisè sint futuri, quot sunt Angeli reprobi; fortassis enim ruinas illas implebant maiori numero.

Ad secundam Respon. esse incertum quod Angelus vnus non custodit nisi vnum hominem, hoc enim non est reuelatum. Parabola illa de 99. ouibus probat quod di. i esse plures Angelos quàm homines, quod autem præcisè tantus ille sit excessus non inferitur ex sola parabola, vbi non omnia quadrant ad amissum.

Solutio
primæ di-
bitationis.

Solutio
secundæ.

§. III.

Qualis sit distinctio Angelorum in varias Hierarchias & ordines.

Dixi differre inter se Angelos tum specificè, tum numericè, nunc inspicienda nobis est illa mirabilis respublica spirituum, quæ non est multitudo confusa & sine ordine, sed rectè ordinata distinctio in eas quas vocamus Hierarchias & ordines quibus nihil dici potest præclarius, *nunquid nostri ordinem cœli, aut ponas similitudinem eius in terra*, vt dicitur Iob. c. 38. tria videntur ponenda primò, an in varias Hierarchias & ordines sint distributi Angeli. Secundò, unde desumatur illa distinctio. Tertio, qualis illa sit.

Ratio enim dubitandi est primò, quia si diuiduntur in Hierarchias eo modo Angeli vel illa diuersitas fundatur in natura, vel in gratia non est certum quod fundetur in natura, quia est incertum (vt dixi) utrum specie differant Angeli qui sunt in diuersis Hierarchiis, si verò fundatur in gratia, & meritis, ergo non fuit semper illa distinctio dum Angeli viatores essent, imò cum non omnes Angeli responderint aequaliter gratiæ acceptæ fieri potuit, vt qui maiorem accepit gratiam minus responderit, atque ita ex Seraphinorum gradu descenderit ad gradum thronorum quod absurdum est. Denique si sola differentia meriti efficit istam distinctionem; sequitur etiam distinguere debere varios ordines in Cherubinibus v. gr. quia inæqualia sunt eorum merita.

Secundò, diuersitas illa si petitur duntaxat ex varijs muneribus videtur quod duratura non sit in æternum, neq; apparet quomodo illa esse possit inter dæmones.

Tertio, non explicatur in quo vero sensu dici possit quod multi homines ad eas Hierarchias assumendi sunt.

Dico primò, certum esse apud omnes Theologos quod spiritus omnes Angelici diuiduntur in nouem ordines, & tres Hierarchias.

Primò enim, sic colligitur ex scripturis, nam Seraphinorum meminit Isaias c. 6. vbi duo Seraphim ad-

Triplex
dubitatio.

Affertio
prima.

Ex Patrib.

stant iuxta thronum Dei, Genesios 3. collocatur Cherub. ante Paradisum voluptatis, deinde Cherubinos passim scriptura nominat, Coloss. 1. ponuntur throni, dominationes, & potestates, 1. Corinth. 15. ponuntur virtutes, denique tres ordines infimi recensentur c. 8. ad Romanos Angeli, Archangeli, Principatus, ubi nomen habes ordines probatos ex scriptura. Secundo, afferuntur ad veritatis huius probationem Patres quam plurimi à Suare l. 2. c. 13. Petauio l. 2. c. 1. Coccio tom. 4. l. 2. sed nemo id melius vel expressius dixit quam S. Dionys. l. de Hierar. cælesti quam proficetur se didicisse à diuinissimo Magistro suo, siue ille Hierotheus fuerit, siue ipsemet Apostolus qui narrauerat ei quæ viderat in raptu. Alter est Gregorius Magnus qui Homil. 34. in Euangelia distinctissime illa explicat. Inuenies apud citatos Suarem, Petauium & Coccium, Patres alios Græcos & Latinos. Tertiò, ratio etiam suadet huiusmodi distributionem inter puros spiritus fuisse necessariam præsertim, quia ut dixi specie illi differunt inter se, & si numericè solum differrent adhuc exigeret varietatem hanc Dei prouidentia; ubi enim pulchritudo est, ibi est etiam ordo, ubi autem est ordo, ibi subordinatio est, alijs; priores, alijs posteriores, quod patebit amplius ex sequentibus.

Ex ratione

Dico secundo, totam illam distinctionem Hierarchiarum, & ordinum desumi ex varijs muneribus quæ habent Angeli, purgando, illuminando, perficiendo. Ratio est, quia Hierarchia prout cælesti, & terrenæ communis est reipublicæ, significat sacrum principatum; est enim collectio personarum sacrarum sub aliquo principe: vel melius dici potest principatus rerum sacrarum, quia est potestas ministrandi sacra, atque adeo collectio personarum sub aliquo principe cuius est potestas ministrandi sacra. Hæc autem sacra vocantur ea, quæ sunt media sanctitatis, & in Hierarchia quidem Ecclesiastica sunt sacra doctrina, Sacramentum, & Sacrificium. In cælesti est diuinum lumen, quod communicatur purgando, illuminando, perficiendo. Desinit ergo Dionys. Hierarchiam c. 3. *Est ordo diuinus, scientia & actio, deiforme quantum possibile est similans, & per inditas diuinitus illuminationes in Dei similitudinem ascendens.* Quibus verbis omnia complexus esse videtur quæ perficiunt Hierarchiam. Primo enim, est ordo diuinus ut explicetur quidditas & forma Hierarchiæ quæ componitur ex varijs personis à Deo constitutis cum potestate ministrandi sacra, & sanctificandi animas aut Angelos. Secundo, causa finalis totius Hierarchiæ vnio est perfecta & similitudo cum Deo per sanctitatem, vnde dicitur deiforme quantum possibile est similans, & in Dei similitudinem ascendens. Tertiò, necessaria sunt media & instrumenta per quæ finis ille obtineatur diuinæ vnionis, & similitudinis, ea sunt scientia, potestas, & actio, quas reperiri oportet in mystis. Quarto, exercitium Hierarchiæ habent illa verba, per inditas diuinitus illuminationes totum enim Hierarchiæ munus illuminatio complet, cuius proprium est purgare, illuminare, perficere, quæ sunt munera propria Hierarchiarum Angelicarum, in quibus deriuatur illuminatio à supremis ad infimas, eam autem ex se fundit primum illud lumen quod in Deo residet, vel magis quod est ipse Deus, ab ipso enim purgatur, illuminatur, perficitur immediatè prima Hierarchia, per ipsam deinceps secunda, & per istam tertia. *Ex ipso sapientia fonte* (inquit S. Bernard. l. 5. de consider.) *ore altissimi haurientes & refundentes fluentia scientia vniuersis ciuitibus suis.* Vnde in ipsis etiam Angelis, sicut in Hierarchia Ecclesiæ distinguere licet *τελεταις & τελειωτες* perficientes, & perficiendos: *μυστας & μυσταγους*. Vnde concludit Dionys. quod totum quod est in infimis ordinibus, est etiam in superioribus, sed cum excessu, & quidquid est in superioribus, est etiam inferioribus, sed

Hierarchia quid sit.

quodammodo diminutū. Distinguuntur ergo Hierarchiæ per munus illuminandi seu comunicandi lumen scientiæ, quod disponit ad vnionem cum Deo summe pulchro. Purgando, id est, omnem, vel abolendo, vel arcendo maculam, deinde illustrando seu virtutes inferendo, quibus idonei efficiuntur ad vnionem perfectissimam per contemplationem & amorem.

Dico tertiò, ex tribus his Hierarchijs primam esse contemplatricem, secundam gubernatricem, tertiam executricem.

Tertia conclusio.

Prima hierarchiæ munia.

Prima ergo Hierarchia primarios Dei fulgores tota excipiens contemplationi addicta est admirando, adorando, laudando, continetque Seraphim, Cherubim, & thronos, quia scilicet ad perfectam contemplationem tria omnino sunt necessaria, tentio, cognitio, & dilectio. Thronis itaque conuenit tentio, quia ut ait S. Dionysius c. 7. *Ab omni terreni affectus humilitate longissime remoti, diuinum aduentum expectantes, absque ullius perturbationis, ac materia impedimento, Deum in se recipiunt, Deumque ferentes obsequij deuotione ad ipsius fulgores recipiendos semper parent.* Thronorum ergo proprius character puritas est perfectissima, ratione cuius Deum in se ipsis dicuntur excipere, id est, sedes Dei esse, quod Deus ratione puritatis eximia præsentem se in illis specialiter manifestet, quia scilicet id quod inferioribus Angelis conuenit, specialius, & maiori cum perfectione conuenit thronis, in quibus ob puritatem sedet Deus. Cherubinorum propria est cognitio, sicut propria Seraphinorum dilectio est, quia feruentissimo amore in eum feruntur, suntque incensi, & incendentes.

Neque obstat quod in Patria æqualis cognitioni est amor, vnde non possunt excellere Seraphim in amore quin excellent etiam in scientia, in qua tamen excellere dicuntur Cherubim. Resp. enim Cherubinos non esse potiores scientia quam Seraphinos, quamuis ad ostendendam præcellentiam Seraphim supra Cherubim proprius eorum character sit amor perfectissimus, quia moraliter laudabilius est amare, quam cognoscere, imò semper perfectissimo amori iuncta est cognitio perfectissima non contra, vnde si præcellunt amore, scientia etiam præcellunt.

Secunda hierarchia, est gubernatrix, complectiturque dominationes, virtutes, & potestates; hæc enim est præcipua prouidentia administra, rectè autem notat Bonauent. tria exigi ad rectam gubernationem, primum est, distinctio eorum quæ agenda sunt, quod est dominationum, nam illæ imperant, quid agendum sit. Secundum est, ordinatio modi agendi, & remotio impedimentorum, quod est potestatum, quia illæ præscribunt modum agendi & dæmones cohibent. Tertium est, exhibere facultatem ad operandum præsertim miracula quod est virtutum.

Munia secunda.

Tertia hierarchia executrix ordinum prouidentia, continet principatus qui præsident regnis, Archangelos, qui principibus, Angelos qui priuatis personis.

Munia tertia.

Ad primam Resp. certum mihi omnino esse, quod illa distinctio hierarchiarum, & ordinum fundata est in natura, quamuis consummetur per gratiam: nec enim merita sola effecerunt Cherubim & Seraphim, sed natura etiam, quæ cæteris præstant. Vnde corruit totum argumentum: mihi enim planè videtur vera communis sententia quæ docet Angelos diuersorum ordinum differre specie infimè, Angelos autem diuersarum hierarchiarum differre specie subalternè. Quomodo autem data illis fuerit gratia maior secundum proportionem perfectionis naturalis, & quomodo illi responderint dicitur sequenti disputatione neque vllò modo potest certò statui, vtrum plures sint species Angelorum etiam intra eundem Chorum fortassis enim etiam Angeli eiusdem ordinis specie differunt.

Solutio primæ dubitationis.

Ec 3

Ad

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. diuersitatem illam ordinum, quatenus fundatur in natura, duraturam in æternum, & reperiri etiam inter demones, quatenus autem habet annexa diuersa munera prouidentie circa mundi gubernationem, certè illa distinctio nõ manebit, quia cessabunt operationes illæ circa homines, & alias etiam vniuersi partes in quibus opus vix erit ministerio Angelico.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. vix vllum alium esse posse sensum huius vulgaris dicti, quod homines assumendi sint ad Angelorum Hierarchias, nisi quod æquales futuri sint in meritis & gloria, quibusdam Angelis primæ, secundæ, vel tertiæ Hierarchiæ, quod sine dubio verum est. Aliqui enim erunt forte superiores, quod de B. Virgine nemini est dubium. Non potest esse verum vulgare hoc dictum, si significet aliquos homines assumendos esse ad specialem locum Hierarchiarum & ordinum Angelicorum, quia nullus est huiusmodi locus specialis, sed neque verum est quod sint assumendi ad ministeria propria illorum, quia homines non mouent Sydera, non custodiunt alios homines, &c. Dicitur ergo, quod homines electi reparabunt Sionis ruinas, quia eorum aliqui æquabunt Seraphinos, alij Cherubinos, &c.

SECTIO IV.

De extensione locali substantie Angelicæ.

S. Thom. quæst. 52.

Pertinet etiam extensio localis ad substantiã ipsam Angeli, omnino independentem ab eius potentijs. Vt autem intelligatur exactè quomodo Angelus locum occupet, tria sint necessaria. Primò, vtrum Angelus sit in loco diuisibili, & extenso. Secundò, per quam formam Angelus locum occupet diuisibilem. Tertio quomodo Angelus possit esse in loco.

S. I.

Vtrum Angelus sit in loco diuisibili.

Prima du-
bitatio.

Ratio dubitandi primò est, quia vt aliquid sit in loco diuisibili debet contineri, & ambiri loco, nam Angelus qui penetraret alium Angelum, non esset in eo vt loco, neque anima est in corpore vt loco, sed spiritus contineri non potest spatio cui est præsens, ergo non est in eo, vt in loco.

Secunda

Secundò, Angelus est omnino indiuisibilis vt punctum, sed punctum non potest occupare locum diuisibilem, ergo neque potest illum occupare Angelus.

Tertia.

Tertiò, si Angelus indiuisibilis occuparet locum diuisibilem, deberet dari aliqua forma per quam constitueretur præsens tanto loco, & illi coextenderetur, hæc autem forma nulla excogitari potest, non enim est Angelica ipsa substantia indiuisibilis & punctalis secundum se: non vbicatio, non vnio cum loco, vel extensio diuisibilis. Nam illa omnia extensa sunt: ergo Angelica substantia indiuisibilis non potest per se illis coextendi, sicut per se ipsam non potest coextendi loco diuisibili.

Prima con-
clusio tres
habens
partes.

Dico primò, certum omnino esse quod Angelus est reuera præsens loco determinato, diuisibili, & extenso, neque illum esse in puncto tantum.

Præsens est
loco diui-
sibili.

Prima pars, quod Angelus reuera existat in loco, & sit illi præsens probatur ex scripturis euidentissimis, vbi dicitur Angelos mitti ad certa loca, dicuntur Deo assistere, &c. quia esse præsentem loco corporeo per suam substantiam non repugnat spiritui, imò nec Deo, qui rebus & locis per se ipsum verè præsens est non autem per suam tantum operationem.

Loco de-
terminato.

Secunda pars quod Angelus sit in loco determinato, non autem vbique, certum est ex fide, quia immensitas solius Dei propria est: Alioqui etiam An-

geli loco non mouerentur, neque mitti possent à Deo; implicat enim vt moueatis ad locum, in quo eras prius, est ergo Angelus definitiue in loco, quia totus est in qualibet parte loci, cum sit impartibilis. Patres aliquando dicunt Angelum circumscribi loco, quia significant illum non esse immensum, non intendunt autem illum non esse in loco ad modum corporum.

Tertia pars, quod Angelus indiuisibilis sit in loco diuisibili, & extenso, probatur communiter, quia esse coextensum loco est maxima perfectio, quæ non pugnat cum ratione Spiritus, cum conueniat Deo, & aliunde conuenit animæ, quæ imperfectior est Angelo, & coextenditur corpori, ergo multò magis illa conuenit Angelo.

Ad primam Resp. Angelum sufficienter contineri loco, vt dici possit esse in eo, quia sic præsens est loco, vt ille locus sit aliquid immobile ad motum Angeli. Vnde quando Angelus penetrat alium Angelum, non est in eo, vt in loco, quia ille Angelus quem penetrat, non est aliquid immobile, quam etiam ob causam anima non est in corpore, vt in loco.

Ad secundam Resp. negando, Angelum eodem modo esse indiuisibilem, quo punctum est indiuisibile, quia punctum est indiuisibile formaliter, & virtualiter. Angelus autem quamuis indiuisibilis sit formaliter, diuisibilis tamen est virtualiter.

Ad tertiam, in qua est tota difficultas, vt respondeatur videndum est accuratiùs.

S. II.

Quanam sit forma per quam Angelus coextenditur loco diuisibili.

Quinque inuenio Doctorum sententias de ratione illa formali, quæ coextendit Angelum loco. Prima vult, Angelum non esse præsentem loco nisi per suam nudam substantiam. Secunda docet formam illam esse operationem ipsius Angeli factam in loco, seu applicationem virtutis eius. Tertia ponit unionem Angeli cum ipso loco. Quarta internum vbi. Quinta modum extensionis substantie Angeli superadditum.

Ratio enim dubitandi primò est, quia substantia spiritualis potest esse quantitas, & extensio virtualis, æquæ ac quantitas ipsa materialis, ergo potest Angelus esse in loco diuisibili per suam substantiam prout indistantem, & intimè præsentem spatio reali aut imaginario in quo est, probatur conseq. quia si substantia est diuisibilis virtualiter potest coextendi modo diuisibili per se ipsam, ergo per se ipsam potest coextendi loco etiam diuisibili per se ipsam.

Secundò, tam potest explicari extensio Angeli per solam indistantiam substantie Angelicæ à loco, quam explicatur vbicatio interna per solam indistantiam & connotationem, sed per solam connotationem sine modo superaddito explicatur vbicatio, ergo explicari etiam potest extensio. Probatur maior, quia nullo argumento probari potest necessitas extensionis superadditæ quo non probetur necessitas vbicationis. Potest enim esse Angelus & eius creatio & cælum, quin Angelus sit in cælo, ergo separatur Angelus ab illa vbicatione, ergo vbicatio distincta est ab Angelo si extensio distinguitur ab Angeli substantia. Similiter idè datur extensio distincta, quia vbi est noua denominatio formalis ibi debet esse noua forma, seu noua denominatio obiectiua, quod similiter est verum pro vbicatione; Deus enim poterat eadem creatione creare Angelum, quæ illum creauit in cælo, & creare illum in terra, tunc Angelus qui est in cælo diceretur esse in terra, & tamen nulla esset noua forma, quia esset idem Angelus, eadem creatio, idem cælum, & eadem terra.

Tertiò,

Solutio
dubitatio-
num.Quinq-
sententiaPrimario
dubitandi.Secunda
dubitatio.